პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

საერთაშორისო საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაზეთი

1933 წ. 4 აპრილი | საქ. საბჭ. მწერლ. კავშ. ათდღიური გაზეთი | № 8 (34) ფასი 30 კ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მალაქია ტოროშელიძე

კარლ მარქსი*)

მარქსი ორად ჰყოფს კაცობრიობას: პროლეტარიატად, რომ ბისთვისაც ის არასოდეს; არ მიუძღვარა და გურუსაზიად, რომელიც მუდამ ცდილობდა მის მოკვლას.

ამხანაგებო!

გავიდა ნახევარი საუკუნე კარლ მარქსის გარდაცვალების დღიდან. 1883 წლის 14 მარტს გადაეშალა მისი ცხოვრების წიგნის უკანასკნელი ფურცელი. ამ დღეს, როგორც ენგელსი ამბობს, „კაცობრიობა დადაბლდა მთელი თავით. მან დაკარგა ყველაზე გენიალური თავი, როგორიც კი უკანასკნელ დროს მის განკარგულებაში იყო".

თავისი სიკვდილის 50 წლის თავზეც, ისე, როგორც მთელ თავის სიცოცხლეში, მარქსი ორად ყოფს კაცობრიობას: მებრძოლ პროლეტარიატად, რომლისთვისაც ის არასოდეს არ მომკვდარა და ბურჟუაზიად, რომელიც მუდამ სცდილობდა მის მოკვლას. ამ ორ მებრძოლ ბანაკს შუა ახლაც, როგორც უწინ, საქმეში ეჩხირებიან არსებითად ბურჟუაზიის მომხრე, ხოლო სიტყვით მისი მოწიფაადმდეგენი — სხვადასხვა ჯურის ოპორტუნისტები, ცრუ-მარქსისტები.

მარქსი დღესაც ვერ ასცდება იმას, რაც მისი ხვედრი იყო მისი სიცოცხლის დროსაც და მისი სიკვდილის შემდეგაც, ვერ ასცდება დევნას და ცილისწამებას, ვერ ასცდება მისი მოძღვრების გაყალბების ცდას, ვერ ასცდება იმ ბედს, რომელიც ამ 15 წლის წინეთ ასე ამომწურავად დაასურათა მისმა უდიდესმა მოწაფემ ლენინმ: „მარქსიზმის მოძღვრებას ამჟამად იგივე ემართება რაც ისტორიაში არა ერთხელ დამართნია რევოლიუციონურ მოაზრეთა და დაჩაგრულ კლასების ბელადთა მოძღვრებებს განმათავისუფლებელ ბრძოლაში. სიცოცხლის დროს დიდ რევოლიუციონერებს მჩაგვრელი კლასები განუწყვეტლივ სდევნიდნენ, მათ მოძღვრებას მხეცური გამოროტებით, გაცოფებული სიძულვილით ხვდებოდენ სიცრუის და ცილისწამების შემწეობით გამძვინვარებულად ებრძოდენ. მათი სიკვდილის შემდეგ კი ცდილობენ გადააქციონ ისინი უვნებელ ხატებად, ასე ვოქვათ— „გაუშინდანონ ისინი, მიუზღონ ერთგვარი დიდება მათ სახელს დაჩაგრული კლასების „სასუფეველში" და მათ მოსატყუებლად და ამავე დროს გამოფიტონ რევოლიუციონური მოძღვრების შინაარსი, დაანჩლუნგონ მისი რევოლიუციონური მახვილი, გარყვნან იგი. მარქსიზმის ასეთ „გადაშუშავებაში" შეთანხმებულად მოქმედებენ ბურჟუაზია და მუშათა მოძრაობის შიგნით ოპორტუნისტები. ივარყვენენ, ჩქმალავენ, ამახინჯებენ მოძღვრების რევოლიუციონურ მხარეს, ის რევოლიუციონურ სულს. პირველ ადგილზე აყენებენ, აქებენ და ადიდებენ იმას, რაც მისი ბელადია, ან მისადმი მიაჩნიათ ბურჟუაზისათვის".

დიახ, მარქსის ღვაწლის დაფასების მხრივ დღეებიც იგივე სურათი გვაქვს თვალწინ, როგორც იყო მისი სიცოცხლის დროს და ეს იმიტომ, რომ ჯერ არ დასრულებულა პროლეტარიატის ის ისტორიული ბრძოლა, რომლის მეცნიერულად დამსაბუთებელი, სულის ჩამდგმელი, და მედროშე იყო კარლ მარქსი. ეს ბრძოლა დღეს უფრო გაალმასებულად სწარმოებს, ვიდრე იქამდე სწარმოებდა და ამიტომ მარქსი დღეს უფრო მეტი შარავანდედით არის შეოსილი, პროლეტარიატის თვალში, ვიდრე იყო ამ ნახევარი საუკუნის წინ.

კლასობრივმა მტრებმა ვერ შესძლეს საბოლოოდ გამოეფიტათ, დაეჩლუნგებინათ, ბერეულვნათ მარქსის მოძღვრება. ამ საფრთხეს ლენინმა გადაარჩინა იგი. მარქსიზმი დღეს უფრო მკვეთრი იარაღია, ვიდრე იყო ამ ნახევარი საუკუნის წინ და ეს იმიტომ, რომ ლენინმა მიიღო იგი სამეცნიეროდ, უფრო მეტად განაყოფიერა იგი—უმაღლეს ეტაპზე აიყვანა, ლენინიზმით გაამდიდრა. მარქსიზმი შეიქნა ლენინიზმის საფუძველი, ლენინიზმი შეიქნა მარქსიზმის აუცილებელი შემდეგი.

50 განვლილი წელი — ეს არის გაფთრებული ბრძოლების პერიოდი, რომლის მედეგად საბოლოო გამარჯვება დარჩა მარქსიზმს. დღეს მარქსის დროშა დაუბრკოლებლად აფრიალებულია სამ. კავშირში, დედაქალაქის მეექვსე ნაწილზე. მარქსი ვერ გაიმარჯვებდა აქ ულეველად, მაგრამ ვერც ლენინი გაიმარჯვებდა უმარქსოთ. მარქსიზმი სცოცხლობს დღეს, როგორც სცოცხლობს ლენინიზმი, როგორც სცოცხლობს საბჭოთა კავშირის გამარჯვებული პროლეტარიატი, მისი სოციალისტური მშენებლობა. მარქსი დღეს უფრო ცოცხალია, ვიდრე იყო ამ 50 წლის წინათ. საუკუნეთა მიმდინარეობა უფრო მეტად გაასხივოსნებს მის სახელს და ეს იმიტომ, რომ უკვდავია მისი ქმნილება. უკვდავია მარქსიზმი (როდესაც მარქსიზმზე ვლაპარაკობთ, აქ მარქსის გარდა თავისთავად იგულისხმება მისი განუყრელი მეგობარი ფრიდრიხ ენგელსი, რომელსაც ფასდაუდებელი დვაწლი აქვს შეტანილი, როგორც თეორიის შექმნასა და დასაბუთებაში, ისე და კიდევ უფრო მის დაცვასა და პოპულარიზაციაში).

რას წარმოადგენს მარქსიზმი? რაშია მისი ძლიერება?

მარქსიზმი—ეს თეორია ის და პრაქტიკის შეერთება

აზროვნების და მოქმედების შედეგია, მეცნიერული კვლევის და რევოლიუციონური ბრძოლის მჭიდრო კავშირია. მისი შემქმნელი განირჩევა ყველა ქვეყნის და ისტორიული ეპოქის როგორც თეორეტიკოსებისაგან, ისე პრაქტიკული მოღვაწეებისაგან. გენიოსური გონების პატრონი, მარქსი, არ არის მარტოოდენ თეორიით გატაცებული, აზროვნების ვარჯიშობით გართობული, მეცნიერულ კვლევა-ძიებაში ჩაფლული. ის არ სჯერდება მეცნიერულ აღმოჩენათა შედეგად მიღებულ სანეტარო განცდებს, ის ამ აღმოჩენებს რევოლიუციონურ პრაქტიკასთან აჯაჭვავს. ვინაიდან, როგორც ფიქრობდა მარქსი ამბობს, „საქმე სამყაროს ცნობა - განმარტება კი არ არის, საქმე ის არის, რომ სამყარო შეიცვალოს". და ვინაიდან როგორც ამს. სტალინი განმარტავს, „თეორია უშინაარსოა, თუ ის არ უკავშირდება რევოლიუციონურ პრაქტიკას".

მაგრამ მარქსი, რევოლიუციონური ტემპერამენტით აღსავსე, გენიოსი ორგანიზატორი, დიდი პრაქტიკული მოღვაწე, ვერ შემოფარგლავს თავის სამოქმედო ასპარეზს მარტოოდენ პრაქტიკული საქმიანობით რა გინდ დიდი ეფექტები იყოს მისგან მოსალოდნელი. რა გინდ დიდი იმედების ალმძვრელი იყოს იგი, ვინაიდან, ამს. სტალინის სიტყვებით რომ ვსთქვათ: „პრაქტიკა ბრმა არის, თუ ის არ იკვლევს გზას რევოლიუციონური თეორიით".

მეცნიერული კვლევა - ძიებაც და პრაქტიკული საქმიანობაც, სიტყვაც და საქმეც—მოკლედ — თეორიის და პრაქტიკის მჭიდრო კავშირი მატერიალისტურ - დიალექტიკური გაგებით, — აი რა ახასიათებს მარქსს მთელ მის მოღვაწეობაში, აი რა ასაზრდოებს მთელ მის მსოფლმხედველობას.

ასეთი სახის მოღვაწე შეეძლო მოეცა მხოლოდ პროლეტარიატს, როდესაც მან გაშალა კლასობრივი ბრძოლა კაპიტალიზმის წინააღმდეგ, როდესაც ის დამოუკიდებელ პოლიტიკურ ძალად ხდებოდა; ამ დროს აშკარა შეიქნა, რომ ბურჟუაზია უკვე დასასრულის გზას დაადგა, რადგან იგი, გამატარებულ კლასად გადაქცეული, ცხოვრების წინსვლის შემაფერხებელი ძალად იქცა და მისთვის ხელსაყრელი ალარ იყო არც აწმყოს ფლმობელი კრიტიკა და არც მომავლის გენიოსური განჭვრეტა. პროლეტარიატმა ბურჟუაზიის რიგებიდან გამოგლიჯა მისი საუკეთესო შვილი, რომელსაც ბურჟუაზიული კარიერა ვერ დაკმაყოფილებდა და თავის სამსახურში, კოცობრიობის განთავისუფლების საქმეში ჩაბა.

ახალი კლასისთვის საჭირო იყო პროლეტარული იდეოლოგიის შექმნა და პროლეტარულ პოლიტიკის წარმოება ერთსა და ამავე დროს მეცნიერული კვლევა და რევოლიუციონური მოძრაობის მესვეურობა. ამბოლოდ ამ გზით შეეძლო ყოველ ნაშუალებას მოკლებულ, ყველაზე დაჩაგრულ კლასს გადაქცეულიყო ცხოვრების გადამწყვეტ ფაქტორად და თავისი ისტორიული ფიფის განხორციელებას შესდგომოდა. ეს გზა მეტად ძნიმე იყო, მას გენიოსი ესაჭიროებდა: მარქსი შედგა ამ გზაზე, განვლო იგი ისე, რომ ერთხელაც არ დაუხრია ძირს ბელში აღებული დროშა, ერთი ნაბიჯითაც არ დაუბეგია უკან მტერთან ბრძოლაში. ამაგიერად ნან იგეშა ნამდვილი პროლეტარული ცხოვრების მთელი სიმწვავე, ბურჟუაზიული მთავრობათა დევნის და შევიწროების მთელი შხამი და სამსალა.

მარქსი შეეთვისა პროლეტარიატს, შეუერთხლხორცდა მას, გახდა მისი კლასის ყველაზე შეგნებული და თავგანწირული მეცნერი. პროლეტარიატმაც შეითვისა მისი სიტყვა და საქმე, მაგრად ჩასჭიდა ხელი მისი ბელადის მიერ გაჭედილ თეორიულ და პრაქტიკულ იარაღს, და ამ გვარად მეიარაღებულმა გაუწია ბრძოლა თავის მტერს, ნაწილობრივ დაამარცხა და ამარცხებს დღეს.

აი რატომ არის ის საყვარელი მთელი ქვეყნის პროლეტარიატისათვის, მშრომელი მასებისათვის, დაჩაგრულ ეროვნებათათვის; ი რატომ არის ის საძულველი ყველა ქვეყნის და ყველა ჯურის მუშათა-ხორეანათვის — კაპიტალისტებისა, მემამულეებისა, სპეკულიანტებისა, კულაკებისა და სხვადასხვა სისხლის მწოველთათვის.

კლასობრივ მტრებს სძულთ მარქსი, სძულთ მისი როგორც სიტყვა, ისე საქმე, როგორც თეორია, ისე პრაქტიკა და უნდა ითქვას, — მათ სწორი ალღო აქვთ, მარქსიზმი უძლეველია პრაქტიკაზე დამყარებული თეორიით, თეორიით გაშუქებული პრაქტიკით.

მარქსის და მარქსიზმის დევნა, მისი კლასობრივი მტრების მიერ წარმოებული, არასოდეს არ შეწყვეტილა. მართალია, დღეს ვერც ერთი მისი მტერი ვერ უარყოფს მარქსის დიდებულებოვანებას, ვერ უარყოფს იმას, რომ საზოგადოებრივი მეცნიერების დარგში და პოლიტიკურ ასპარეზზე ბურჟუაზიას არ ყოლია მარქსის მსგავსი პიროვნება. მხოლოდ პროლეტარიატის რიგებში გამოიჭედა ასეთი დიდი გონების და შეუდრეკელი ნებისყოფის მოღვაწე. ეს შემთხვევითი არ არის და ამით ჩვენ სრულიად სამართლიანად ვამაყობთ.

*) ა.-წ. 14 მარტს ბ. მარქსის სსოგნის აღსანიშნავ საღამოზე წარმოთქმულ მოხსენებიდან.

მარქსის განვითარება ეს მარქსის ზრდაა მის მიერ დაწყებულ საქმის ზრდასთან ერთად, ამ აზრის ნათელსაყოფად საკმარისია დავასახელოთ რამდენიმე მაგალითი მარქსის მოღვაწეობიდან.

ცნობილია, რომ მარქსი იყო პირველი ინტერნაციონალის შემქმნელი, მისი სული და გული, და ჯერ არავის მოსცლია ფიქრად უარყოს უდიდესი რევოლიუციონური როლი, რომელიც ამ ორგანიზაციამ შეასრულა მთელი მსოფლიოს მუშათა მოძრაობის ისტორიაში, მარქსმა აქ გააერთიანა სხვადასხვა ქვეყნის მუშათა მოძრაობა, აქ გამოჭედა პრაქტიკულად პროლეტარული ბრძოლის ერთიანი ტაქტიკა. „პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით". — ეს ლოზუნგი მუშათა საერთაშორისო სოლიდარობისა და კაპიტალიზმის წინააღმდეგ გალმკრებისა შეიქნა ინტერნაციონალის ლოზუნგად, მაგრამ ეს ლოზუნგი უკვე გადმოსროლილი იყო 17 წლის წინეთ ახალგაზრდა მარქსის მიერ შესანიშნავ „კომუნისტურ მანიფესტში". ინტერნაციონალმა აღიარა პრინციპი, რომელიც ქვაკუთხედად დაედო მუშათა მოძრაობას: „მუშათა კლასის გათავისუფლება თვით მუშათა საქმეა" ეს ეთვით იგი სამუდამოდ გამოეთქვა უტოპიურ მარქსის წინადროს სისტემებს, ისტორიაბარა ის სალონური სოციალიზმი, რომელსაც მუშათა საკითხი ბურჟუაზიულ ქველმოქმედების საკითხად ქონდა გადაქცეული. მერე-და, რა ხნის იყო ამ დროს მარქსი? ახალგაზრდა იყო თუ მოხუცი? 18 წელს, როდესაც ინტერნაციონალმა თავი მოქმედება დაიწყო, მარქსი 46 წლისა იყო. ი. ი. აქ ადგილი არ უნდა ქონდა ფილისტერული შეხედულების დასაგმობ ახალგაზრდულ „ბატაცებას", ხოლო შემდეგ, რაც ინტერნაციონალმა დასრულა თავისი არსებობა, მარქსმა 11 წელიწადი იცოცხლა ჩვენ სავსებით ვღებულობთ ჩვენს მემკვიდრეობაში მარქსის მოღვაწეობის ამ პერიოდს და არც არავინ გვეცილება ამაში, რადგან მეორე ინტერნაციონალის გმირებმა კარგა ხანია მოხსნეს მუშათა განთავისუფლების საქმე თავისი პროგრამიდან და ტაქტიკიდან.

დავასახელოთ უფრო ადრინდელი ეპოქის სავსებით ჩამოყალიბებული — ნაწარმოები. ასეთია შესანიშნავი „მანიფესტი კომუნისტური პარტიისა", რომელიც მარქსმა ფრიდიხ ენგელსთან ერთად 1847 წელს შეადგინა და 1848 წელს გამოაქვეყნა. ეს უალრესად რევოლიუციონური დოკუმენტია,— ეს ყველამ იცის, აქ ანგარიში აქვს გაწეული ყველა ადრინდელ რევოლიუციებს, მოცემულია მთელი პროგრამა პარტიისა, ჩოცემულია მარქსიზმის ძირითადი საფუძვლები. რომლებიც არამც თუ არასოდეს არ ეარუფვია მარქსს, არამედ უფრო მეტი მასალის გამოყენებით, უფრო მეტი ზედმეტევნილობით დუსაბუთებია შემდგომ კაპიტალურ ნაწარმოებში. მაგრამ 1872 წელს „მანიფესტის" ხელმეორედ გამოცემის დროს მარქსი და ენგელსი თვით ახდენენ ამ დოკუმენტის რევიზიას. მერე რა მხრივ? ავტორები აღიარებენ, რომ თვით დოკუმენტში რაიმე ცვლილების შეტანა მათ უფლეს ალარ წარმოადგენს და მიუხედავად მისა, მაინც ადნიშნავენ, რომ ერთ მუხლი საჭირო იქნებოდა ამ ცვლილების შეტანა. ეს ცვლილება კი იმაში მდგომარეობს, რომ მუშათა კლასმა უნდა დაანგროს, გადადგუროს „მზამზარეული სახელმწიფო მანქანა" და არ დასჯერდეს მის უბრალო ... ობას. უეჭველია, ეს მთელი ნაბიჯი კომუნისტური მანიფესტიდან", მაგრამ ით არის ეს ნაბიჯი გადადგმული, წინ თ უკან? ვისაც გონება სავსებით არ დახლობია, ის ნათლად დაინახავს, რომ აქ შეორეს ბიდის, არა „მანიფესტში" გამოქმული რევოლიუციონური დებულებების ... ...

ბოლო მოუღოთ ჯგუფობრიობას

„ქალიწ. გაზეთი“-ს რედაქციას

ამხ. რედაქტორო! გთხოვთ მოათავსოთ შემდეგი:

პროლეტმწერალთა ასოციაციის პერიოდში არსებულმა შემოქმედებით ჯგუფებმ: შეინარჩუნეს თავისი არსებობა 1932—33 წლებში — 23 აპრილის ცეკას ისტორიული დადგენილების შემდეგაც.

უნდა აღინიშნოს, რომ წმინდა შემოქმედებითი პლატფორმაზე გაერთიანებული ჯგუფები მოკლებული არ იყვნენ ჯგუფობრიობას, რაც პარტიის პოლიტიკას მხატვრულ ლიტერატურის ფრონტზე შემოქმედებითი ძალების სრულ კონსოლიდაციის მიღწევის საქმეში ხელს უშლიდა და ხელს უშლის დღესაც.

ჯგუფები არ იყვნენ განთავისუფლებულნი ტენდენციურობისა და პროლეტმწერალთა ასოციაციის შიგნით არსებულ (ხელმძღვანელობაში განსაკუთრებით) ჯგუფობრიობის ელემენტების შერევი რეციდივებისაგან. ცალკე შეცდომები, დაშვებული შემოქმედებითი ჯგუფების წევრთა მიერ, ხშირად ხდებოდა მთელი შემოქმედებითი ჯგუფების პოლიტ-ლიტერატურულ შეხედულებებად, რაც, რა თქმა უნდა, შემოქმედებითი ჯგუფს ეზიდებოდა ჯგუფობრიობისაკენ.

ჩვენ ჯგუფს, რომელსაც ჩვენ უკვე დაშლილად ვაცხადებთ ხშირად ახასიათებდა ჯგუფობრიკი დამოკიდებულება ზოგიერთ საბჭოთა მწერლის მიმართ.

ჯგუფის წევრები ხშირად უშვებდენ „მომემარცხენო“ ხასიათის შეცდომებს და ზოგიერთები დღესაც ჯიუტობენ და აგრძელებენ შემცდარ ხაზს (დ. ბენაშვილი და სხვ.).

მიუხედავად იმისა, რომ აღნიშნულ ჯგუფმა საფუძველში სწორი ბრძოლა წარმო

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ოსკარ შმერლინგი

ამიერ-კავკასიის და კერძოდ საქართველოს ეურნალისტიკის მკვლევარი გვერდს ვერ აუხვევს ცოცხალ კარიკატურისტ მხატვარ ოსკარ შმერლინგს და მას უფლებელია საპატიო, განსაკუთრებულ ადგილს ი აკუთვნებს ამ ეურნალისტიკის ისტორიაში. ოსკარ შმერლინგი კარიკატურის ხელოვნების პირველი პიონერთაგანი იყო ჩვენში და თავის 40 წლის მოღვაწეობის მანძილზე მრავალი ბიმდევარი და მოწაფე აღზარდა. კარიკატურა ერთი ძლავრი იარაღთაგანი არის მტრის წინააღმდეგ ბრძოლაში და ხშირად მკვეთრად მოხაზული კარიკატურა უფრო მაგარ ლახვარსა ცემს მტერს, ვიდრე ასეული ფრაზა. ვის არ ახსოვს შავნებელ რეაქციის დროს შმერლინგის პოლიტიკურად გამახვილებული კარიკატურები, რამდენჯერ შეუშფოთებია მას თავისი ნიჭიერი ფანქრის მეშვეობით რეაქციის ძსახურნი. რამდენი მტკივნეული, საჭირბოროტო საყოფაცხოვრებო საკითხი გაუმახვილებია და დღის წესრიგში დაუყენებია ამ მცხოვან მოღვაწეს. შმერლინგი ჯერ კიდევ ტფილისის ყოფილ რეალურ სასწავლებლის მოწაფე ათაწლებს ეურნალ „ფალანგ"-ში რამდენნიმე კარიკატურას და ამით უკვე იპყრობს საზოგადოების ყურადღებას. პეტერბურგის სამხატვრო აკადემიაში ყოფნის დროს სტუდენტი შმერლინგი ათავსებს კარიკატურებს „ნოე"-ში, „ზადუშევნოე სლოვო"-ში, „პიპიფატ"-ში და სხვა ეურნალ გაზეთებში. 1893 წლიდან შმერლინგი სამუდამოდ სახლდება ტფილისში. შმერლინგის მოღვაწეობა მარტო კარიკატურებით არ ამოიწურებოდა. იგი ღრმ ტილოგებსაც არ გაუბრის და არა ერთ და ორ გამოფენაზე ქონიათ შესაძლებლობა მოქალაქეებს შმერლინგისგან ნიჭიერად ფესრულებული ძველი ტფილისის ტიპების პორტრეტები ეხილათ. შმერლინგი, მიუხედაეად ღრმად მოხუცებულობისა დღესაც თავდადებით ემსახურება თავის საყვარელ საქმეს. კერძოდ ძეურვალი მონაწილეობას იღებს სოცუზრუნველყოფის სახალხო კომისარიატის კედლის გაზეთ „ვერსონალურ პენსიონერის ხმა"-ში და საშეფო გაზეთ „შეფის ||ს"-ში. ორმოც წელზე მეტია რაც დაუღალავად ემსახურება იგი თავის საყვარელ საქმეს და საქართველოს მხატვართა ასოციაციას მმართებს შმერლინგის მოღვაწეობა ღირსეულად აღნიშნოს.

შალვა დადიანი, ს. შანშიაშვილი, გ. ბერეშაშვილი.

ავტოპორტრეტი
ნახატი ფანქრით

პოეტი აკოფ აკოპიანი

მიმდინარე წელს სამწერლო მოღვაწეობის 40 წლის თავი უსრულდება პროლეტარული ლიტერატურის ვეტერანს ამიერ-კავკასიაში პოეტ აკოპ აკოპიანს.

40 წელი ძალიან დიდი გზაა მწერალისთვის. თავისი სამწერლო მოღვაწეობა აკოპ აკოპიანმა დაიწყო 1894 წელს. ამ წელს ეურნალ „მურჩ"-ში პირველად დაიბეჭდა მისი რამოდენიმე ლექსი, რომელთაგანაზის ოთხმოცდაათიან წლების დაღი. 1895 წლიდან „მურჩ"-ში სისტემატიურად იბეჭდება აკოპ აკოპიანის ლექსები. 1901 წელს აკოპიანმა სთარგმნა რევოლიუციონური სიმღერები („მარსელიოზა" „ვარშავიანკა", „სამგლოვიარო მარში" და სხვ.). 1903 წელს ეს გადასთარგმნა და გამოსცა ადა ნეგრის ლექსების ორი კრებული. 1905-დან 1914-მდე აკოპიანმა დასწერა და გამოაქვეყნა ბაზეთებსა და ეურნალებში მრავალი ლექსი და პოემა, მათ შორის „რევოლუცია", „ქალაქანა", „ახალი დილა", „ბრძოლის საათი", „თანასწორობა" და სხვ.

ოქტომბრის რევოლუციის შემდეგ აკოპ აკოპიანი უფრო მეტი ენერგიით და აღფრთოვანებით უმღერის ახალ სოციალისტურ მშენებლობას. მეტად პოპულიარულია ამის პოემებში „ქარნები". „წითელი გაზაფხული", „მარაქარხი—ბოლშევიკი", „ვოლხოვშენი", „ქალაქი" და სხვ.". ეხლაც თავის მოღვაწეობის 40 წლის თავზე აკოპიანი, მიუხედავად ავადმყოფობისა, განაგრძობს შემოქმედებით მუშაობას.

აკოპიანს არ ჰქონია ხანგრძლივი ძიებანი პერიოდი. მის პირველ ლექსებსვე აზარ ბრძოლის დაღი. ჯერ კიდევ მის პირველ ლექსებში სჩანა, რომ იგი არის მუშათა კლასთან ერთად რომელიც კრეფს ძალებს ბრძოლისათვის მეფის ტირანიის დასამხობად. თავის შემოქმედების პირველ პერიოდში პოეტი თავისი ქნარით მოუწოდებს მასებს ექსპლოატაციის და ჩაგვრის წინააღმდეგ ბრძოლისაკენ. პირველი პერიოდის მისი ლექსების და სიმღერების ლეიტ-მოტივს წარმოადგენს ჩაგრული მუშათა კლასი.

პოეტი გრძნობს, რომ სამრეწველო კაპიტალიზმის ზრდასთან ერთად ორგანიზაციულად ირაზმება პროლეტარიატის კლასობრივი თვითშეგნება და წინასწარმეტყველებს მუშათა კლასის მომავალ გაბარჯვებას. შემდეგ ლექსში:

„არის ძალა ძლიერი,
რომელიც ადრე თუ გვიან
გაიღვიძებს და დაამარცხებს
მოძალადეებსა და მჩაგვრელებს!

მაგრამ პოეტს არ აკმაყოფილებს მეთვალყურეობა და პროლეტარული გამარჯვებას აუცილებლობის წინასწარმეტყველის პასიური როლი. ღრმა მხატვრული განცდით და თავ�ებური შემოქმედებითი ენერგიით იგი მოეკიდებს მშრომელებს ჩაებან ამ ბრძოლაში. ძლიერი ხერხებით იგი გამოხატავს ორივ „ლ.ს ბრძოლას და უგალობს პროლეტარიატის მომავალ გამარჯვებას. იმ დროინდელი მისი ლექსები „გაეფენილია აღმაფრთოვანებელი პათოსით, ღრმა მატეხარული განცდებით. სამოქალაქო მოტივებს, ქარხნებს, ფაბრიკებს, ნავთის სარეწოებს, დიდი ადგილი უჭირავთ აკოფიანის შემოქმედებაში.

აკოპიანის შემოქმედება მით უფრო მნიშვნელოვანია ჩვენთვის, რომ ის ატარებს ღრმა ინტერნაციონალურ ხასიათს. შავი რეაქციის დღეებში, როცა მრავალი სომეხი მწერალი პანიკამ მოიცვა. ხოლო ბურუჟაზიულმა მწერლებმა იწყეს ლიღინი ნაციონალისტურ ტონებზე, აკოპ აკოპიანმა დასწერა თავისი შესანიშნავი პოემა „ახალი დილა", სადაც იგი ამათრახებს წვრილბურჟუაზიულ დაცემულობას, მათ მისაბაძეობას.

პოეტი აკოპიანი ისტორიული ფიგურაა ჩვენს მწერლობაში. მას სამართლიანად მიენიჭა სომხეთის პროლეტარული მწერლის ბის ეიტერანის სახელი. მას ყავს მიმდევართა მთელი პლეიადა, რომელიც აღრმავებს მის საქმეს. ჩვენი მცხოვანი პოეტი დღეს განაგრძობს ბრძოლას. გვაძლევს ახალ ნაწერებს, რომელიც გამსჭვალულია სოციალისტური მშენებლობის პათოსით, ა. აკოპიანი დღესა ძტკიცედ სდგას თავის პოეტურ პოზიციებზე.

ატრიანი.

მარქსის ხსოვნის საღამო მწერალთა კლუბში

28 მარტს საბჭოთა მწერლების კლუბში გაიმართა კარლ მარქსის გარდაცვალებიდან 50 წლის თავის აღსანიშნავი საღამო.

მოხსენებები წაიკითხეს: განათლების სახ. კომისარის მოადგილემ ამხ. ივ. ჯაშაევმა. ძმ თემაზე—„კარლ მარქსის მოღვაწეობა და ცხოვრება" და ამხ. შალვა რადიანმა—„მარქსი და მხატვრული ლიტერატურა დასასრულ მარქსზე ლექსი წაიკითხა ბ. ძეზიშვილმა.

დ. ბოლსაკი

„უჩარდიონი"—კ. კალაძის პოემა

კ. კალაძის პოემა **„უჩარდიონი"** ღირსშესანიშნავია არა მარტო თავისთავად, როგორც ლიტერატურული ფაქტი, არამედ იმითაც, რომ თანდართული აქვს **დ. ბენაშვილის** მეტად კეთილი და ეელემენტარულ პასუხისმგებლობას მოკლებული მორიგი „არიტეკული დეკრეტი". თვითეული აბზაცი ამ ეურკნეი „დეკრეტისა" ამტკიცებს ავტორის სრულ უციცობას. სანუეს როა, რომ ეს უციცობა ქართულ ლიტერატურაში დღე მდე საღდება მარქსისტული კრიტიკის იარლიყი.

დავიწყოთ პირველი სტრიქონიდან. „ისტორიულად ყოველი დიდი მწერალი ცხოვრებას ღრმა შესწავლით ქმნიდა განსაკუთრებულ ლიტერატურულ ტიპს, რომელიც შემდგომ ისტორიულ ეპოქაში თავისებურ გავლენას ახდენდა: **ადამიანთა ურთიერ.ო.აზე"** მარქსიზმი გვასწავლის, რომ ადამიანთა ურთიერთობა იქმნება საწარმოო ურთიერ.ოების საფუძველზე. ლიტერატურული ტიპი თვით არის შედეგი არსებული საწარმოო ურთიერთობისა და არა მისი გამსაზღვრელი. სხვაგვარი ახსნა ადამიანთა ურთიერთობისა მარქსიზმმა არ იცის.

სოციალისტურმა ხელოვნებამ მხატვრულ წესრიგში უნდა მოიყვანოს კერძო საკუთრებისა და კლასთა დაღუპვის საფუძველზე ალმოცენებული სოციალური ტრაღედია". საკოდავი საბჭოთა ტრაღიკული მწერლობა! ცხონდეთა, რომ ჩვენს ქვეყანაში კერძო საკუთრების მოსპობის ნიადაგზე დღეს ტრაღიკულია მხოლოდ კაპიტალისტური კლასის უკანასკნელი ნამთის — კულაკობის მდგომარეობა, მაშასადამე, სოციალისტურმა ხელოვნებამ, დ. ბენაშვილის მტკიცებით, „მხატვრულ წესრიგში უნდა მოიყვანოს" კულაკობის ტრ ღედია და მით ამოსწუროს თავისი ამოცანები. საკვირველი მოთმინებითაა აღჭურვილი საბჭოთა ქაოალდი. თორემ სხვა რა გაუძლებდა დ. ბენაშვილის ვარჯიშობას! თუ სოციალისტური ხელოვნების დანიშნულება იფარგლება „კულაკობის სოციალური ტრაღედიის მხატვრულ წესრიგში" მოყვანით, ალბათ ასეთი ხელოვნება კულაკობის მოსპობასთან ერთად „გარდაიცვლება", ან პატიცებული კრიტიკოსი სხვა რეკეტის შემხაპუნებით „გაიაკცლებს" მას ახალი „ტრაღიკული მოღვაწეობისათვის". ეჭვრნელო! ვისთვის არის საჭირო ამერიდან სოციალისტური რეალიზმი, რევოლიუციონური რომანტიკა, ახალი ადამიანის ფორმაციის პრობლემა. სწერეთ „კულაკური ტ.ა.ღედიები"! ასეთია დ. ბენაშვილის პაროლი.

„ზედაც ამ დეტალის პროცესს და გჯერა ქვეყნის განახლება. **იმისათვის, რომ გაიგოთ ამ გარდაქმნის ყოველი დეტალის გრანდიოზულობა საჭიროა ლენინის ტვინი და მისი ნებისყოფა** (ბაზი ყველგან ჩემია — დ. ვ.). მაგრამ ჩვენ უბრალო მომაკვდავი ადამიანები მოკლებულნი ვართ ამას და ხშირად ბედნიერად ვთვლით თავს, თუ გაეიგეთ პროცესის **არა წვრილმანების გრანდიოზულობა, არამედ** მისი განვითარების საერთო ტენდენცია". ამბ. დ. ბენაშვილისავე სიტყვებით, რომ ვთქვათ, კითხულობ ზემოდმოყვანილ სტრიქონებს და მართლაც ცდერა მისი აღტოლის სრული უმწეობა. **სად წავიდა კომუნისტური პარტია სტალინის მეთაურობით? ნუ თუ მას არ ესმის საკუთარი მასწავლებლის აზრები და ქვეყნის გარდაქმნის ყოველი დეტალის გრანდიოზულობა?** ლენინი გენიოსი იყო იმითაც, რომ მან საზოგადოების გარდაქმნის „დეტალები" დაიყვანა თვითეულ შვენებულ მშრომელამდე. ვინ არის დამნაშავე იმაში, რომ ეს დაყვანა არ შეეხო დ. ბენაშვილს? —დიდში, რაც აო ეტეოდა პატარაში სულ არ იყოო — ამბობს ქართული ანდაზა.

„ყოველი ჭეშმარიტი გ.სროლა ბეწერლობის ვრცელ მოდანზე უნდა რახმავდეს თაობებს ახალი ბრძოლებისათვის. ჩვენი დროის მღელვარე „სული" თხოოულობს აზგვარ მწერლობას... **მარგამ ასეთი მწერლობა არა გვაქვს...** გაიელის წლები და ჩვენ ახალ თაობის დღეანდელი მწერლობის ხმა მომავალ სოციალისტურ ხელოვნებასთან შედარ ებით მოეჩვენება **ბუღბულის გალობად ბეთხოვენის სიმფონიასთან"** აქედან გამომდინარეობს, რომ საბჭოთა მწერლობა ოქტომბრის მეთეექსეტე წლის თავზე არა გვაქვს. ჩვენ კი ვამაყობდით მიღწევებით ლიტერ ატურის ფრონტზე. განა უპასუხისმგებლობა არ არის საბჭოთა ლიტერატურაზე ამგვარად ჯვარის დასმა? მიუხედავად ასეთი ნიღილისტობისა, დ. ბენაშვილი მაინც ადარებს დღეანდელ „არ არსებულ მწერლობას" ბეღბულის გალობ.ს. „არ არსებული ლიტერატურა" ბომბავალ სოციალისტურ ხელოვნებასთან შედარებით თურმე მოგვეჩვენა ბეღბულის გალობად ბეთხოვენის სიმ ფონიასთან. საწყალი ბეღბულის! არ ერჩია პირველობა მამლისათვის დაეთმო, მაშინ ხომ არ შეადარებდენ მ.ს „არ არსებულ მწერლობას" და დ. ბენაშვილიც დასტაბეღბდა რომელიმე ჰოლანდიის ჯიშის მამლის არიქაა.

...„მაგრამ ზრიან შეგნებული მწერლები, რომლებიც ყველაზე უფრო მეტად გვესობენ ამ მდგომარეობისაგან გამოწვეულ „ტკივილებს" **და საკუთარი სისხლით ცდილობენ პროლეტარული ხელოვნების ავტორიტეტის აყვანას ეპოქის შეგნებისა და მოვალეობის სიმაღლეზე".** კომენტარიები ზედმეტია! ვინ უნდა იყოს ასეთი მწერალი, თუ არა „პროლეტარულ ხელოვნების ავტორიტეტისათვის ბრძოლაში სისხლისგან დაცლილი" დ. ბენაშვილი. ვისაც არ სჯერა, შეუძლია თვით შეამოწმოს.

„უჩარდიონი" ორივე ფეხით გადაბიჯებია დღეანდელ ლიტერატ. სინამდვილეზე...

„უჩარდიონი" კი, რომელიც მთელი თავით ბაღლა სდგას თანამედროვე ქართულ ლიტერატურაზე წარმოადგენს მოსოლიტურ მთლიანობას დიდი აზრებისას და სიტყვიერი ოსტატობისას? ჩვენ აქ არ შევეხებით „უჩარდიონის" ღირსებას, ამაზე ქვევით ვ�ლ.ო.ოთ, მხოლოდ ძნელი მოსათმენია და თვით პოემის ავტორისათვის შეურაცეოფელი, როცა ერთ სასწორზე დებენ მთელ ქართულ ლიტერატურას და მეორეზე „უჩარდიონს", რომელიც ხან ორიეე ფეხებით აბჯინებს და ხან კიდე მთელი თავით სძლევს პირველს. თუ ლაპარაკია დ. ბენაშვილის თავზე—ფეშქეშ! თუ არა—გამოვიჩიოთ მეტი ზრდილობა საბჭოთა ქართველ ლიტერატურისა და თვით „უჩარდიონ"-ს ავტორისადმი. ნუ დავივიწყებთ, რომ ეს ბრძოლა ბეღბულის გალობად ბეთხოვენის სიმ ფონიასთან. საწყალი ბეღბულის! ეს ერჩია პირველობა მამლისათვის დაეთმო, მაშინ ხომ არ შეადარებდენ მ.ს „არ არსებულ მწერლობას" და დ. ბენაშვილიც დასტაბეღბდა რომელიმე ჰოლანდიის ჯიშის მამლის არიქაა.

„**განა ეს ფაქტები არ ასაბუთებენ, რომ სოციალიზმის გამარჯვების საფუძველზე — კერძო საკუთრების მსხვრევა, კლასთა დაღუპვა და მასზე აღმოცენებული ადამიანის სოციალურ - ფსიქოლოგიური ტრაღედი, მხოლოდ მოვლენაა; იგი უნდა განცადოს ყველამ, განურჩევლად ერებისა, რა სებისა და გეოგრაფ. პირობებისა (? დ.ვ.)".** როდესაც ამ „ფილოსოფიას" კითხულობ ზედმეტად რწმუნდები, რომ საქმე გაქვს **„მომარჯსისტო ვუნდერკინდთან"**, რომელიც ცდილობს ყოველი წვრილმანიდან შეზღვებული დომბალი „მარქსისტულ კრიტიკად" შეაჩეჩოს მკითხველს. პირველი საფეხურის პოლიტსკოლაში, სადაც ზმირად ეფრო ცარგი მარქსისტები სხედან, ვიდრე ამბ. ბენაშვილია, ასწავლიან, რომ სოციალიზმს ანენებს მუშათა კლასი — კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით. სოციალიზმს გამარჯვება ნიშნავს კერძო საკუთრებისა და ექსპლოატატორული კლასების მოსპობას. პროლეტ რიატი არ ყარგავს კერძო საკუთრებას, ვინაიდან მას ასეთი არა აქვს. მუშათა კლასი „ყვლეფს გამყვლეფლებს" ანენებს მუშათა კლასი — კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით. სოციალიზმს გამარჯვება ნიშნავს კერძო საკუთრებისა და ექსპლოატატორული კლასების მოსპობას. პროლეტ რიატი არ ყარგავს კერძო საკუთრებას, ვინაიდან მას ასეთი არა აქვს. მუშათა კლასი „ყვლეფს გამყვლეფლებს" ანენებს ხელს და ატარებს ბალეტურ აზრს „მამულისადმი" უჩარდიონიც მხოლოდ ამ თვისების შენარჩუნებისათვის ავტორმა და პოემის „კომენტატორმა" მონათლეს კლასიური მტრად".

„ძლიერს შეეძენილი მცოლე გაძი და
ბალეტური აზრი მამულისადმი
მე მივიჩნიე კლასობრივ მტრად
და ჩემში ძველი გრძნობები კვდება
(გვ. 27).

ასე ეუბნება ბუღდა ძეკიეპილ ბალეტობას უჩარდიოიის შესახებ. ყოველი მესაკუთრის მტრად გამოცხადებით უჩარდიონი ეკულაკათ „ეჩკა", რაც უეჭველად შეცდომაა.

ვინაა უჩარდიონი. ხომ არ ეწევა ის მშრომელთა სხვა წარმომადგენლების ექსპლოატაციას?

კლასიურ ბრძოლის ფონზე სოფლად. ამბ. ბენაშვილი გეეუბნება, რომ ამ ფონზე კ. კალაძის ეიეო „უჩარდიონი" მოცემულია კლასიკურად ჩამოყალიბებული ორი ტიპი: ერთი მხრივ, „კულაკი" **უჩარდიონი"**, მეორეს მხრივ, კრიტიკოსისაგან „კომუნისტის კლასიკური ტიპის" სახელწოდებით უმაღლესად დაჯილდოვებული კოტკაშვილი **გულდა.**

ეინც ფიქრობს, რომ კ. კალაძის პოემის ფონად აღებულია კოლმეურნეობათა მშენებლობა, **სატოოოდ**, ისირმად სცდება. „უჩარდიონი"-ს მთელი განვითარება გვიჩვენებს, რომ ეს ფონი აღებულია ძირითადში **1930 წლის ფაქტებიდან.** აღნიშნულ წელში, საკოლმეურნეო მშენებლობის ფრონტზე, ადგილობრივი პარტიული ორგანიზაციების მხრივ დაშვებული იქნა გენერალური ხაზის უხეში დამახინჯებანი, რამაც საფრთხის წინამე დაყენა კავშირი საშუალო გლეხობასთან. „სანამ შეტევა კულაკობის წინააღმდეგ სწარმოებდა საშუალო გლეხთან ერთად საერთო ფრონტით, ყველაფერი კარგად მიდიოდა, **მაგრამ როდესაც წარმატებით** დამთვრალმა ჩვენმა ზოგიერთმა ამხანაგმა კულაკის წინააღმდეგ შეტევის ეზიდან შეუჩნევლად საშუალო გლეხთან ბრძოლის გზაზე გადაუხვია, როდესაც მათ კოლექტივიზაციის მაღალ პროცენტის გამოკიდების გამო საშუალო გლეხობისადმი ძალადობას მიმართეს, მას საარჩევნო უფლებას ართმევდნენ, „განკულაკება" და ექსპროპრიაცია დაიწყეს. შეტევამ იწყო გამოუდება, საშუალო გლეხთან მთლიან ფრონტს ნიადაგი შეერყა და გასაგები საქმეა, რომ კულაკს საშუალება მიეცა ხელახლა ეცადა ფეხზე დადგომა" (**სტალინი:** „პასუხი ამხანაგ კოლმეურნეებს").

რაში მდგომარეობდა საშუალო გლეხი ადამიკიდებულების პოლიტიკის დაბახინჯება? პირველად ყოველისა. **ნებაყოფლობითი პრიციპის დარღვევაში.** 1930 წლის დამახინჯების დროს ზოგჯერ სწორედ **გულდას** ტიპის კომუნისტები და კომკავშვირელები **„დეკრეტებით"** აყალიბებდენ კოლმეურნეობებს, საშუალო გლეხს, რომელიც გაბედაედა და არ განაცხადებდა სურვილს კოლმეურნეობაში შესვლაზე, როგორც ამბ. სტალინი ამბობს, ართმევდენ საარჩევნო უფლებას და ეხდენდენ მის „ეაწკაგულებას". წაიკითხეთ დაკვირვებით კ. კალაძის „უჩარდიონი" და დაინახავთ, რომ დ. ბენაშვილის მიერ კულაკად გამოცხადებული **უჩარდიონი ნამდვილად საშუალო გლეხია თავისი მერყეევი ბუნებით.** „როდესაც გადადევარით ისეთ კლასზე, **როგორიც არის საშუალო გლეხობა,** ირკვევა რომ ეს ისეთი კლასია, რომელიც მერყეობს. **ის ნაწილობრივ მესაკუთრეა, ნაწილობრივ მშრომელი.** ის არ ეწევა მშრომელთა სხვა წარმომადგენლების ექსპლოატაციას. მას ათეულ წლების განმავლობაში უდიდესი სიძნელით უხდებოდა თავისი მდგომარეობის დაცვა, მან განიცადა მემამულეობა და კაპიტალისტების ექსპლოატაცია. **მან ყველაფერი გადაიტანა და ამავე დროს ის მესაკუთრეა.** ამიტომ ჩვენი დამოკიდებულება ამ მერყეე კლასისადაი უდიდეს სიძნელეს წარმოადგენს". (**ლენინი**—ბოხსენება რუსეთის კომპარტიის მე-8 ყრილობაზე). უჩარდიონიც არ არის ვისმესი გამეფი, **ის ტიპიური მერყეევი საშუალო გლეხია—კერძო მესაკუთრის ტიპიური ინსტიქტებით.** გულდა ბრძოლას უცხადებს თითეულ გლეხს განურჩეველად ფენისა. ეინც საკუთრებაზე არ ო�ს ხელს და ატარებს გლეხურ აზრს „მამულისადმი" უჩარდიონიც მხოლოდ ამ თვისების შენარჩუნებისათვის ავტორმა და პოემის „კომენტატორმა" მონათლეს კლასიურ მტრად".

„ძლიერს შეეძენილი მცოლე გაძი და
გლეხური აზრი მამულისადმი
მე მივიჩნიე კლასობრივ მტრად
და ჩემში ძველი გრძნობები კვდება
(გვ. 27).

ასე ეუბნება გულდა ძეკიეპილ გლეხობას უჩარდიოიის შესახებ. ყოველი მესაკუთრის მტრად გამოცხადებით უჩარდიონი კულაკათ „ეჩკა", რაც უეჭველად შეცდომაა.

ვინაა უჩარდიონი. ხომ არ ეწევა ის მშრომელთა სხვა წარმომადგენლების ექსპლოატაციას?

„უჩარდიონი ჯერ კიდევ ხეზე
იდგა,—დალლილი შრომის მოყვარე
ხელებ მოკრილი ხე ანუ ლეში
ვაივაგლახით მიქონდა ხარებს (გვ. 10).

შრომის მოყვარე შეიძლება იყოს კულაკიც. მაგრამ მასვე ახასიათებს მშრომელთა ყველეფა. ასეთი რამ უჩარდიონზე არ შეიძლება ითქვას კ. კალაძის პოემის მიხედვით. უჩარდიონში ღრმა ფესვებითაა გადგმული კერძო მესაკუთრის ფსიქოლოგია. ამავე დროს სოფლად იწყება საკოლმეურნეო მშენებლობის ფართოდ გაშლა, რითაც უჩარდიონს, როგორც კერძო მესაკუთრეს მოელის სფრთხე. მას არ უნდა კოლმეურნეობაში შესვლა. აქ საკვანძო ჩნდება საშუალო გლეხის დამახასიათებელი მერყეეი და ორეოცი ბუხება. ის ჯერ-ჯერობით, კერძო მესაკუთრეობის მომხრეა. ასეთი საშუალო გლეხები უჩარდიონსნი ყოველ მხედველობაში ამბ. სტალინს,როცა სწერდა:„**ეს სწორედ ის გლეხებია, რომელნიც დღეს ჯერ კიდევ ვერ დავარწმუეეთ ჩვენი სამართლეში, მაგრამ რომელთაც ხვალ უსათოოდ დავარწმუნებთ" (სტალინი** „პასუხი ამხანაგ კოლმეურნეებს").

კ. კალაძის პოემის გმირს კოტკაშვირელს **გულდას,** რომელიც დ. ბენაშვილს კოკუნისტის კლასიკურ ტიპად მიაჩნია, არ ესმის უჩარდიონის მერყეობა, მას უნდა უჩარდიონი „დღესვე" დაარწმუნოს „ჩვენი საქმის სიმართლეში" და ვერ გაუთვალისწინებია, რომ ამ საშუალო გლეხს „ხვალ უსათოოდ დავარწმუნებენ".

„შედგა:
სიმართლე თქვენებს აქამდე
ვერ ჩავგონე, ოა დაგიმალო,
ეხლა აიკრან გუდა ნაბადი
მე ჩემი კარგო სამტროდ მივალო?
(გვ. 33).

ასე ბიმართავს კოლმეურნეობის საკითხებზე ქალაქში მიმავალი გულდა უჩარდიონის ცოლს ლალეს. ცხადია, **გულდას** როგორც „კომუნისტის კლასიკურ ტიპს" არ შეეძლო ეფიქრა სიმართლის ჩაგონებაზე კულაკისათვის, ვინაიდან ამ **შეხვედრებაში** თვით გულდა იქნებოდა კულაკების მომამტეეებელი კოლმეურნეობაში როგორ ეამით კ. კალაძის კოტკაშვირელებს სოკოლმეურნეო მშენებლობის საკითხზე სწერდა:

„ერთმა თქვა, მაინც
— მეკერდეშეველმა:
— **ხვალ ქალაქიდან გულდა ჩამოვა,**
მთავრობის აზრი მოვვეშველება
თუ არა მეცრე სამუშაოა!
ვეთნებ: სანგარი და ღობეყორე
ყველგან ამრიგად უნდა აშყარონ,—
მისი ადგილი უქმად სქვეს ,,ურმე
სამაგალითო სიმინდი ხარობს" (გვ. 37).

ეს ტაეპი გვეუბნება, რომ ავტორის წარმოდგენით სანგრები და ღობე-ყორეები იყრება ერთი ხელის დარტყეით, ქალაქიდან მოსული „დეკრეტის" ძალით. ცხადია, ასეთი „დეკრეტით" დაფრთხებოდა სამუშაო გლეხი. ლენინი საკოლმეურნეო მშენებლობის საკითხზე სწერდა: **„მეტის მეტი აჩქარება ამ საქმეში მავნებელია, ვინაიდან**

გაგრძელება მე-4 გვ.

ბ. მოსაშვილი

კოშკა ჩოხელი

თავი მეოთხე

მკითხველთან გასაუბრება

მეგობარო მკითხველო,
ლრუბელას იცნობენ მთაში
იცნობენ ბარში,
იცნობენ ორიალეთს,
რვა ათას ცხვარს რომ
მიჰყვება გზაში
მაშინ
სხვა ჯანელი გულში შრიალებს.
ორი ათასი ათი ათასს
აკლია კიდევ.
უნდა აჯობოს
სახელგანთქმულ მეცხვარე გეჯას.
ლურჯას სადავეს
მაგარ ხელს ჰკიდებს,
ლურჯა — სადავეს
ხელიდან ბგლეჯავს.
მიდის გზაში და
ორმოცი მწყემსი,
ორმოც სალამურს
ატირებს ერთად.
ლრუბელას უყვარს:
მწყემსი რომ კვნესის—
უყვარს სხვის გულში
წუხილის შერთვა.
ორმოცი მწყემსი
ბისდევს მის ფარებს,
ათი ჩობანიც
ცხენის ჯოგს ახლავს.
ულაყი გზას რომ
დაანთებს ნალებს—
ნალის ნალეწი
იქ ჰყრია ახლაც.

—:—

გეჯა აივსო.
ლრუბელას ფარას,
მისი მეტოქის
დოვლათი ჰფარავს.
გეჯას ნახირი
გაშლილა ველზე.
მინდვრებს ედება
გეჯას საქონი.
გეჯას ხანჯალი
არტყია წელზე
მეფე ირაკლის
შვილის ნაქონი
ჯავრობს ლრუბელა,
არ უნდა გეჯას,
დუმა რომ ჰქონდეს,
ქამრის საქონი.
ორი ათასი
აკლია კიდევ.

მარტო ეს ჯავრი არ ასვენებს:
აჯობოს გეჯას.
ლურჯას სადავეს
მაგარ ხელს ჰკიდებს.
ლურჯა —
სადავეს ხელიდან გლეჯავს.

—:—

ორმოცი მწყემსის
ხმიადი ცხვება.
შავი ხმიადი:
მიწით, ნახშირით,
ბრაზობს ლრუბელა
და ალარ სცხრება
როგორც საავდროდ
ნისლი აშლილი.
ბინას დასცქერის
გულქვა, ზვიადი,
არა შორდება
ძალლივით ერდოს:
— თუნდა ხელფასი,
თუნდა ხმიადი
მოჯამაგირეს
რათ უნდა ერგოს!
ათ წელს ატარა
მწყემსი პატარა.
ათ წელს ატირა,
ცრემლი ადინა.
ბოლოს ჭიუხში
აჰგლეჯა მკერდი,—
ჩობანზე ტყვიით
გადინადირა.

ლოდინი.

ციხკარი ენთება,
შალე გათენდება.
კლდენი მისძახიან ხევს.
მთებზე მოშრიალე
ლრუბელი ფრიალებს.
ქარი შლის ნისლსა და ჰხევს.
ლრუბელა უყურებს
ცის ჩამქრალ შუქურებს
და ქედზე გაწოლილ ნისლს.
ბალახზე ნამია.
ნაბადზე ღამეა.
ლრუბელა სიხსლს ელის, სიხსლს.

—:—

— გახსენი კარი,—
იძახის ვიღაც,
მგელს ამოდენი
თარეში ეყოს!
ფარეხის ურდულს
მარჯვენით სჯიღავს
და დილის ქარი
იტაცებს ეზოს.
— გახსენი კარი,—
ისმის გაბმული,
თან ხელით ლუნავს
ურდულის ლურსმებს
და ლრუბელა კი
სულგანაბული,
კოფას გომურის
ხვრელიდან უსმენს
უცერად შერცხვა
თავის ფარვისა,
კარებს ეძგერა
ჭალის ტახივით.
გარეთ გაისმა
კვნესა ქარისა,
ქარს გაეკიდა
თოფის ძახილი.
თოფს — თოფი მიჰყვა,
აძრახდა ბინა
და ფარებში
შეძრა ნახირი.
ჩობნებმა ხელი
მოავლეს თოქებს,
ფარებმა გროვად
დაიწყეს კრეფა—
და განგაშივით
მოედო ბექებს:
სტვენა,
ძახილი
და ძალლის ყეფა.
მოცვივდნენ მწყემსნი,
მივარდნენ პატრონს:
ლრუბელას სიხსლი
უპოხავს ჩოხას.
დირეზე გდია
და სიკვდილს ნატრობს.
დირეზე გდია
და სიხსლში ხოხავს.
ხელდახელ ეცნენ.
ნატყვიარ ლრუბი,
ძონძი დაუცვეს,
მოავლეს თასმა.
ალალი იყოს!
კოფავ შიგ გულში
გცოდნია ტყვიის
გულდაგული ჩასმა.
ალალი იყოს, აგცდეს ზარალი,
მწყემსის ძალლური ცხოვრება
გეყოს,
ბინას ედება ხმა შემზარავი
და დილის ქარი იტაცებს ეზოს...

არაგვიანი.

მორბის არაგვი—
გამდნარი რკინა.
მოაქვს სპილენძი
გუდამაყრული.
სიხსლი და რკინა
ლოდებზე ბრწყინავს
როგორც ატლასი
წითლად გაკრული.
მორბის მდინარე
ლოდთა ნარეგვი —
და ქვებზე ზარით
რეკავს ფრანგული
კლდეთა ქარაშში
ელავს არაგვი
როგორც ხანჯალი
პირგაჟანგული.
მორბის არაგვი—
ძუძუ მთიანი,
მორბის ვეფხვივით
დაძაგრულ დენით.
„თან მოსძახიან
მთანი ტყიანი",
თან მოსძახიან
ტუნი და კლდენი.
მოი არაგვო,
წყარო მთისაო,
ვაუას საჯიბეის
ძუძუთ ნაეურო
ოდინე ესე
დედის რძესავით—
რომ მეერდქვეშ
ძარღვი გამივაეურო.
რომ, როცა სადმე დამკრას ზიანმა,
და გამიშალოს თვალებში ნისლი,
შენმა ტალღებმა კალმახიანმა
ჯანში ჩამიშვან რკინა და სიხსლი

—:—

კოფაც
არაგვის ბილიკებს მკვლავს.
სამი ღამეა
ბარიდან მოდის.
გამოქცეული
დღისით თავს ჰმალავს,
ღამე კი ებრძვის
გზასა და ლოდინს.
ექვსი წელია
მწყემსურ იარა,
მხრებით ელვა და
ლრუბლები ზიდ,
მაგრამ შეჯყარა
სიხსლმა იარალს
და გზა მოუკრა
იმავე გზიდან.
ხელცარიელი
ბრუნდება მთაში.
მთაც ცარიელი
მიგელის კოფავ.
მკლავი ჩაჯდება
ყინულის ყდაში,
ღონეს მოგტეხავს
ძალლური ყოფა...

—:—

ჯულიოს დამხსდარან კლდეზე
ქოხები,
ერთი მათგანი კოფას ქოხია.
ეზოში მწყემსურ ადის ჩოხელი,
ეზოში მოხუცს ხელი მოჰხვია.
მოხუცს თვალებზე ბინდი
ეჭკარა,
შვილმა სიბნელე თვალზე მოხია.
ტირის მოხუცი,
ტირის ჭაბუკი:
კოფას დედა,
კოფას ქოხია!

—:—

— შვილო, გენაცვალე,
კიდევ

დ. ᲒᲝᲚᲡᲙᲘᲡ ᲬᲔᲠᲘᲚᲘ „ᲣᲩᲐᲠᲓᲘᲝᲜᲘ“

მას შეუძლია ნზოლოდ გააძლიეროს საშუალო გლეხობის წიაღსწარი უარყოფითი გაწყობილება ამ სიახლეთა წიაღალმდეგ“. (ლენინი—ტომი 16 გვ. 159). გულდას არქმობა გამა არ გვიმტკიცებს საშუალო გლეხის—უჩარდიონის წიაღსწარი უარყოფითი გაწყობილების გაძლიერებას ისეთი სიახლის წიაააღმდეგ; როგორიც საკოლმეურნეო მშენებლობაა?

კომპაკიერელი გულდა დაბოლოს შეეწყოა ოაგის დაწყებულ საქმეს.

მაგრამ გადაკოინ შეიფლება ითქვას, რომ ეს საკუთარი „მემარცხენე“ და ადმინისტრატიული ბეცდოაეეის ასხეერპლია.

ბოოეის ავტორი, გულდას საოუალებით, ყოველლმრივ „ავიწროებს“ უჩარდიონის ქეოოო ბესაკუთოეოოოოოოოა ინსტრეცა. ეაალდოოგორაც კოოლმეურნეობის ჩამოყალიბებაა ინიციატოოო ემუტეოა არა მარტო უჩარდიოოს—ეეაკეოოოე გლეხს, არა